

УДК 330.34(477) Проф. В.О. Шевчук, д-р екон. наук – Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України

НАЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ УКРАЇНИ

Інтерпретацію національної моделі сталого розвитку зроблено з позицій глобальної місії України, передумовами якої є: зосереджені на території нашої країни світові запаси чорноземів, національна економіко-філософська школа світового рівня, інтелектуальні, суспільно-політичні та національно-демократичні сили, що покликані утверджувати Україну як світову економічну державу. Концепція моделі спирається на засади фізичної економії. У статті розкрито стратегію втілення моделі у процесі суспільно-господарських реформ, обґрунтовано міжнародні ініціативи України, що підсумовують її глобальну місію. Викладено напрями інформування світового співтовариства про втілення моделі.

Ключові слова: глобальна місія України, національна модель сталого розвитку, концептуалізація моделі на засадах фізичної економії.

Prof. V.O. Shevchuk – State Academy of Statistics, Accounting and Auditing of Ukraine in the State Committee for Statistics

The national model of sustainable development in context of global mission of Ukraine

Interpretation of the National model of sustainable development has been made from the viewpoint of global mission of Ukraine. Its prerequisites are considered to be the following: the world's black earth (chernozem) reserves that are concentrated on the territory of Ukraine, the national economic and philosophical world standard school, intellectual, social and political as well as national democratic resources to assert Ukraine as a world's economic state. This conceptual model is based on physical economics. The article displays the strategy of the model implementation in the process of social and economic reforms. The Ukraine's international initiatives being resulted from its global mission are grounded. Some directions of informing the world community about the model implementation are also stated.

Keywords: global mission of Ukraine, national model of sustainable development, conceptualization of the model grounded on physical economics.

Сталий розвиток як тип безпечного цивілізаційного розвитку. Кінець ХХ – початок ХХІ ст. свідчить про загострення економічних, соціальних, екологічних, політичних та інших викликів, що перетворилися на глобальні загрози. Вони стають дедалі небезпечнішими для подальшого розвитку та існування земної цивілізації. Поряд зі зумовленістю цих загроз антропогенним та техногенним навантаженням, існують глибинніші чинники глобальної небезпеки, що породжені вадами світоглядного характеру. Економічне мислення іноді межує з безграмотністю, безграмотність – з невіглаством, а спотворене тлумачення основоположних економічних понять спричинює руйнівну "господарську діяльність".

Незважаючи на зростаюче витрачання природних та експлуатацію людських ресурсів, найнеобхідніші потреби третини людства залишаються не задоволеними. Марнування життєво необхідних ресурсів перетворюється на пограбування сучасних та майбутніх поколінь, зумовлюючи загострення соціальних та екологічних загроз. Внаслідок неефективності господарювання та несправедливості розподілу щоденний дохід близько 2 млрд. чол. не сягає навіть 1 дол. США, кілька сотень млн. землян перебувають під постійною

загрозою голодної смерті. Вкрай небезпечним є спричинений руйнівним господарюванням тиск на довкілля.

Хибність світоглядних підходів зумовлює мізантропійні заходи протидії цим загрозам. Неефективність уживаних заходів щодо вирішення глобальних проблем породжує людиноненависницькі шляхи. Людству нав'язують сценарії "розрубування гордієвого вузла": від прихованих (як то теорія "нульового зростання") до відверто цинічних теорій (на взірць "золотого мільярда"). Останній сценарій ґрунтується на нібито нездатності змінити спотворене мислення та руйнівне господарювання. Неприхований зміст сценарію полягає у намірах винищення 5/6 теперішнього населення земної кулі. Теорія "золотого мільярда" належить до найнебезпечніших для людства світоглядних загроз: людей переконують, що вони потрапили до пастки, яка загрожує планетарним колапсом та омніцидом. Людство, що перебуває у стані страху, стає дедалі керованішим глобальною меншістю.

Натомість духовні, інтелектуальні й політичні лідери націй і спільнот, що розпізнають глибину загроз, прагнуть протидіяти їм, усвідомлюючи своє призначення у справі захисту загальнолюдських інтересів і сподівань. Розуміння небезпечності економічних, соціальних, екологічних та інших загроз для життєдіяльності теперішніх поколінь та існування нащадків привело світове співтовариство до необхідності зміни існуючої парадигми цивілізаційного розвитку.

Формування в останній чверті ХХ ст. засад сталого розвитку (sustainable development) свідчить про певний компроміс у погодженні інтересів сучасних та майбутніх поколінь. Однак втілення ідей сталого розвитку наштовхується на низку перешкод.

По-перше, спроби "уточнення", як ось розвиток за допомогою епітетів "стійкий", "збалансований", навіть "усталений" тощо, загрожують підміною понять та "вимиванням" його сутності, що полягає у захисті інтересів прийдешніх поколінь. По-друге, запровадження поняття "сталий розвиток" не забезпечує повноти вирішення проблеми: прагнення захистити інтереси нащадків не підтверджуються відповідями на питання про те, як реально їх захищати. По-третє, заяви про досягнення балансу інтересів між поколіннями є значною мірою декларативними: дискусії про захист нащадків нерідко виявляються прикриттям егоїзму сучасних поколінь, що зростає у глобальних масштабах. По-четверте, гуманістичні наміри представників більшості країн світу захищати інтереси своїх нащадків перекреслюються глобальною меншістю.

Це заважає втіленню рішень глобальних форумів з питань сталого розвитку, що проведені з ініціативи ООН. Найактуальніші проблеми виживання прийдешніх поколінь, порушені першим самітом у Ріо-де-Жанейро у 1992 р., до цього часу не вирішені. Другий саміт, що відбувся у Йоганнесбурзі 2002 р. (Ріо+10), не досяг мети навіть з позицій спільного ухвалення узгоджених рішень. Істотною причиною низької результативності цих самітів є світоглядна неспроможність світової спільноти захистити інтереси власних нащадків.

Забезпечення сталості розвитку потребує адекватних заходів протидії глобальним загрозам, домінуючими серед яких є загрози, зумовлені вадами

господарювання, нездатністю забезпечити мінімальний рівень якості життя для кожного третього мешканця планети, нищівним руйнуванням навколишнього середовища. Подальше базування на таких засадах господарювання вступає в антагоністичну суперечність з інтересами майбутніх поколінь, загрожуючи глобальним колапсом. Інструментом для забезпечення сталого розвитку у його первісному розумінні має стати еколого-економічна парадигма, яка передбачає узгодження цілей господарювання з унікальністю, вразливістю та обмеженістю ресурсів довкілля.

Однак процес Ріо свідчить про сподівання на те, ніби глобальні економічні, соціальні, екологічні та інші проблеми можна вирішити завдяки удосконаленню ринкових важелів, передусім засобів конкуренції. Прихильники таких поглядів ігнорують положення класичної економічної науки про обмеженість регулятивних можливостей ринку та необхідність усвідомленого регулювання сфери господарювання. Водночас неупереджене формулювання відповідей на канонічні питання економікс показує, що суб'єкти ринку спроможні відповісти тільки на питання "що виготовляти?". Натомість відповіді на питання соціального та екологічного змісту ("для кого?" і "скільки виготовляти?") потребують втручання державних органів, інститутів громадянського суспільства чи міжнародних організацій. Відтак запровадження "торгівлі" квотами на забруднення довкілля, "зеленого" кредитування, страхування, інших ринкових важелів та конкурентних засад не дає змоги вирішувати глобальні проблеми.

Критичний аналіз пропозицій щодо зміни існуючих моделей виробництва і споживання, критеріїв їх оцінювання свідчить про безперспективність використання для розв'язання цих проблем новацій, що концептуально спираються на засади політичної економії. Для забезпечення сталості розвитку потрібні принципово інші економіко-філософські підходи.

Місія України і концепція національної моделі сталого розвитку. Україна володіє передумовами, що дають їй змогу пропонувати сценарії протидії глобальним загрозам і завдяки цьому відігравати провідну роль у світовому співтоваристві, втілюючи покладену на неї місію. Україна має чорноземи, концентрація яких забезпечує їй елітарне становище на земній кулі. Вони є унікальним антиентропійним потенціалом глобального виміру. Порівняльний аналіз забезпеченості чорноземами мешканців Землі й України свідчить про володіння українства безпрецедентною антиентропійною надпотою, якої не має жоден етнос у світі.

Тільки Україна володіє оригінальним інтелектуальним надбанням, яким є започаткована С. Подолинським, продовжена В. Вернадським і творчо розвинута М. Руденком українська наукова школа фізичної економії, що відкриває природні закони суспільно-господарського буття. Світоглядно вона споріднена з антропокосмізмом, який розглядає людину як космічну істоту, а її господарювання на Землі – як економіку Всесвіту. Разом з класичною французькою школою українська школа утворює європейську наукову школу фізичної економії. Вона є однією із двох шкіл світового виміру і єдиною у сучасній економічній думці науковою школою фізичної економії, яка впродовж 125 років не має рівних собі аналогів.

Україна належить до країн, що мають інтелектуальні сили, завдяки яким відбувається продовження і розвиток новітньої світової економіко-філософської думки. Ці сили є єдиними на земній кулі, що утримують світові надбання фізичної економії і забезпечують їх цілісність. Саме вони є носіями неруйнівного економічного мислення. В Україні також наявні нові суспільно-політичні та національно-демократичні сили, що стали рушіями революційних змін у бутті нації. Їх унікальність полягає в тому, що вони є силами, здатними втілювати новітню модель господарювання і відігравати антиентропійну роль у національному, європейському та світовому вимірах.

Безпрецедентним у світовій історії сигналом до початку здійснення покладеної на Україну місії є парадигмальний злам у розвитку українського суспільства, що відбувся завдяки національно-демократичній (помаранчевій) революції.

Жодна країна світу не мала і досі не має передумов такого рівня масштабності та самодостатності. Їхня наявність є найважливішою запорукою глобального покликання України. Проте місія України, що впливає з об'єктивних передумов та закономірностей цивілізаційного розвитку, залишається неосмисленою ні світовим співтовариством, ні українським суспільством, ні його провідниками.

У намірах і діях сил, які мають бути рушіями змін у національному та світовому просторі, немає глибини бачення елітарного природо-ресурсного потенціалу України. Українська економіко-філософська школа, яка належить до унікальних здобутків світової економічної думки, здебільшого невідома для національної та зарубіжної освіти, науки і суспільно-господарської практики. В Україні та поза її межами відсутнє бачення того, що вихід "помаранчевих" на українські майдани, який прикував увагу планети, ознаменував появу на світовій арені нових сил, покликаних відвернути людство від загрози загибелі і врятувати Землю для нащадків.

Політичні сили, що здобули владу завдяки помаранчевій революції, неповністю усвідомлюють, що зміни, здійснювані наперекір природним законам загальнолюдського буття чи без їх урахування, приречені на неефективність і перетворюються в імітацію реформ або стають псевдореформами. Всупереч суспільним сподіванням та прагненням влади задовольнити їх, ігнорування чи нехтування об'єктивними закономірностями містить загрози погіршень навіть порівняно зі станом, що мав місце за часів попередньої влади.

Інформаційний "вакуум", який утворився внаслідок відсутності достовірної оцінки змін глобального масштабу, що відбуваються в Україні, призводить до їх пасивного споглядання чи ігнорування суспільством та міжнародною спільнотою. Своєрідною компенсацією такого "вакууму" стає спотворення сутності цих парадигмальних змін, що провокує розчарування, зневіру та суспільну апатію.

Як результат, українська нація та світове співтовариство продовжують залишатися непоінформованими про об'єктивні передумови й інтелектуальні надбання та дезінформованими про суспільні сили, спроможні здійснити покладену на Україну місію. Песимістичним настроєм, що мають національний

та загальнолюдський вимір, необхідно протиставити новітнє концептуальне бачення стратегій, моделей і механізмів суспільно-господарського розвитку.

Україна здатна винести на міжнародний рівень пакет рішень та програму дій, які спрямовані на захист інтересів сучасних та майбутніх поколінь, що є підставою для проведення у 2012 р. у Києві Всесвітнього саміту ООН зі сталого розвитку "Ріо+20". Київський саміт має започаткувати утвердження гуманістичної ідеї справді сталого розвитку, покликаною захищати нащадків на противагу загрозам їх знищення.

На київському саміті світовому співтовариству має бути запропоновано українську модель сталого розвитку. Модель передбачає, що господарювання відповідає вимогам сталого розвитку, якщо спирається на положення фізичної економії. Визначальною передумовою формування моделі є нові економічні знання, покликані змінити спотворене мислення та деструктивне господарювання. Оновлення економічних знань на засадах фізичної економії забезпечує утвердження мислення, адекватного природним законам людського буття.

Надбання національної наукової школи фізичної економії створюють підґрунтя для новітньої інтерпретації ефективності господарювання, яка має бути покладена в основу національної моделі. Ефективним є наповнене анти-ентропійним змістом господарювання, що забезпечує повноту використання можливостей природи. Ефективність господарювання досягається, з одного боку, за допомогою уподібнення економічних систем природі, а з іншого – завдяки "вписуванню" економіки у природу.

Система суспільного відтворення, доповнена макроекономічними підрозділами видобутку, виготовлення та рисайклінгу, має бути уподібнена природі за аналогією до екології – шляхом виокремлення продуцентів (сфера виробництва), консументів (сфери видобутку, виготовлення, обміну, розподілу, споживання) та редуцентів (сфера рисайклінгу). Пропонований підхід узгоджується з моделлю ентропійного потоку Н. Георгеску-Роугена, забезпечуючи її декомпозицію на засадах фізичної економії.

Уподібнення економіки природі, своєю чергою, є основою побудови моделі екологічно та соціально орієнтованої ринкової економіки (ECOPE), призначеної для "вписування" господарювання у довкілля. Концептуально воно стає можливим завдяки фізико-економічній інтерпретації відповідей на згадані канонічні питання класичної економічної теорії.

Осердям моделі ECOPE є власне економіка, структуризована та інтерпретована за викладеною схемою аналогічно до екології. Ринкова економіка, як складова пропонованої моделі, уособлює свободу підприємництва, межі якої вичерпуються із відповіддю на питання "що виготовляти?", тобто вирішенням проблеми ефективності розміщення виробництва. У цих межах доцільно шукати й відповіді на питання про припустимі рамки конкуренції. Що стосується екологічної та соціальної складових моделі ECOPE, то вони встановлюють обмежуючі параметри господарювання, які відповідно передбачають необхідність дотримання справедливості розподілу та оптимальності масштабу обсягів господарювання, не загрозливих для забезпечення можливостей самовідтворення довкілля.

Успішна апробація в Україні моделі сталого розвитку, що заснована на здобутках національної наукової школи фізичної економії, даватиме змогу поширювати її серед країн-учасниць світового співтовариства. Застосування пропонованих концептуальних підходів сприятиме екологізації господарювання, узгодженню ринкового автоматизму з державним, суспільним чи міжнародним втручанням, визначенню параметрів конкурентного середовища та меж використання конкурентних важелів у вирішенні економічних, соціальних та екологічних проблем, що набули глобальних масштабів.

Рішення київського саміту повинні відкрити перспективу рушійним інтелектуальним, суспільно-політичним та національно-демократичним силам, що здатні стати адвокатами нащадків, і реалізувати в українському, європейському та світовому вимірах притаманний їм антиентропійний потенціал. Київський саміт має продемонструвати світові парадигму мислення та модель господарювання, що спрямована на захист інтересів теперішніх і прийдешніх поколінь.

Втілення пропонованої моделі сталого розвитку потребує модифікації внутрішньої політики. Ґрунтовані на новітніх економіко-філософських засадах економічні та суспільно-політичні реформи мають оновити мислення, господарювання та суспільне буття нації, модифікувати стратегію інтегрування України у регіональні та світові структури, її входження у міжнародний науковий та освітній простори.

Презентація глобальної місії України серед країн світового співтовариства, її позиціонування як подвижниць глобальних ініціатив вимагає активізації зовнішньополітичних механізмів, котрі забезпечать винесення на міжнародний рівень пропозицій щодо сталого розвитку, глобальної безпеки, інших світових проблем, які потребують невідкладного вирішення.

З метою донесення місії України до власного народу та світового співтовариства потрібне їх інформування за допомогою масштабних видавничих проєктів, проведення представницьких наукових форумів, активного використання глобальної інформаційної мережі.

Стратегія втілення моделі сталого розвитку у процесі суспільно-господарських реформ. Новітня модель сталого розвитку має сприяти системним реформам економічного і суспільно-політичного буття України. Зусилля мають бути зосереджені на реформуванні реального сектора економіки, до того ж зміни повинні розпочинатися з сільського господарства.

Пріоритетність аграрних реформ обумовлюється рівнем концентрації запасів світових чорноземів на території України. Першочергове реформування сільського господарства пояснюється його значущістю для життєдіяльності суспільства. Господарювання в аграрній сфері має антиентропійний характер, а дотримання вимог фізичної економії забезпечує збереження українських чорноземів, сприяє зростанню ефективності сільського господарства.

Дотримання принципу системності аграрних реформ потребує дотримання заснованої на природних законах збалансованості сільського господарства та взаємно узгодженого розвитку галузей рослинництва і тваринництва та забезпечує нарощування родючості землі і зростання антиентропійного

ефекту від її використання. Відповідно тваринництво повинно стати: споживачем фуражного зерна, соломи, сіна та інших кормів; сферою створення нових робочих місць, передусім на селі; виробником м'яса, молока, жирів, яєць тощо, шкіри, вовни та іншої сировини для харчової, легкої, парфумерно-косметичної, фармацевтичної промисловості, насичення внутрішнього ринку та виходу на світові ринки.

Ідеологією реформування індустріальної сфери має бути активне спрямування її галузей на обслуговування неруйнівних потреб економіки. Пришвидшеного розвитку вимагає виготовлення сучасної техніки для рослинництва, тваринництва та галузей переробки їх продукції, спорудження елеваторів, автомобільних доріг і залізниць та засобів транспортування (спеціальних автомобілів, вагонів, суден тощо) сільськогосподарської продукції на внутрішні та зовнішні ринки. Для того, аби очікувані здобутки аграрних реформ не стали "здобиччю" ентропійних сил, реформи індустріальної сфери економіки повинні підпорядковуватися реформам сільського господарства.

Антиентропійність має стати критерієм сталого розвитку енергетики, промисловості, транспорту, будівництва та інших ресурсомістких галузей економіки. Повинні рішучіше згортатися деструктивні сфери господарювання. Продукція антиентропійних галузей має послідовно витіснити з українського експорту метал, хімікати тощо, виготовлення яких "спалює" унікальний природо-ресурсний потенціал України. Однією із передумов ефективності реформ є наповнення антиентропійним змістом діяльності монетарного сектора економіки. Національні та іноземні фінансові і кредитні потоки, бюджетні, банківські та приватні інвестиції, інші грошові ресурси мають спрямовуватися у сфери антиентропійної діяльності.

Щоб запобігати пограбуванню виробників сільськогосподарської продукції шляхом цінових та монетарних маніпулювань, на засадах фізичної економії має бути реформовано фінансово-кредитну сферу. Цінові, тарифні, фіскальні та інші регуляторні важелі повинні попереджувати спрямування грошових потоків в енерго- та матеріаломісткі галузі ентропійного поглинання ресурсів.

Україна має апробувати засновану на біоенергетичних засадах грошову систему, в якій, на відміну від чинної грошової системи, ентропійні явища і процеси в економіці вимірюються за допомогою антиентропійних критеріїв. Така грошова система покликана витіснити існуючу, що сприяє руйнівному господарюванню.

Викладені вимоги фізичної економії мають дотримуватися у процесі реформування суспільно-політичного життя в Україні, оскільки господарювання зумовлює форму державності, а не навпаки. Те, що є ефективним з позицій фізичної економії, має бути соціально ефективним. Йдеться про систему суспільно-правову реформу, яка передбачає прихід нових сил на зміну застарілим і повинна охопити сфери державної влади, місцевого самоврядування та громадянського суспільства.

Внаслідок реформ до влади мають прийти сили, що стали рушіями української національно-демократичної революції і покликані оновлювати сус-

пільство на неруйнівних, розбудовчих засадах. Ці сили мають взяти на себе місію наповнення діяльності державних, муніципальних та суспільних інститутів антиентропійним змістом. Надалі вони повинні втілювати та поширювати ідею антиентропійності суспільного буття.

Відповідність змісту реформ вимогам фізичної економії, дотримання їх послідовності і системності сприятиме пришвидшеному входженню України до європейських та світогосподарських структур. Своєю чергою, це відкриває перспективу покладеної на Україну місії подальшого ініціювання економічних та суспільно-політичних реформ на міжнародному рівні.

Національна модель сталого розвитку і глобальні ініціативи України. Пропоноване бачення моделі сталого розвитку відкриває можливості висунення низки ініціатив, що полягають у підготовці національної доповіді ООН, розробленні концепції глобальної безпеки та ін. Вони покликані стати внеском України у розв'язання проблем виживання нащадків.

Втілюючи новітню парадигму сталого розвитку, Україна має ініціювати спеціальну доповідь ООН "Наша глобальна місія". Призначення доповіді полягає у презентації наявних передумов та висуненні ініціатив, що дають змогу вбачати в Україні державу-новатора у побудові моделей загальнолюдського буття, державу-провідника світових антиентропійних суспільно-політичних сил, державу-лідера у прокладанні нових шляхів цивілізаційного розвитку.

Наша глобальна місія – це місія кожного українця, покликаного сповідувати божественні закони загальнолюдського буття. Наша місія – це місія світового співтовариства, усіх землян, це призначення теперішнього людства, нас і наших сучасників. Нашою місією є здатність виконувати нове світоглядне та духовно-інтелектуальне, освітнє і просвітницьке, світогосподарське та суспільно-політичне призначення.

Необхідно активніше поширювати у міжнародному просторі українську наукову школу фізичної економії, яка репрезентує новітні інтелектуальні надбання цивілізації. Вона уособлює континентальні наукові традиції, що збагачують надбання світової економічної думки, забезпечує їх цілісність у форматі європейської наукової школи фізичної економії, що має чверть тисячолітню історію. Це передбачає об'єднання зусиль України та інших країн для спільного донесення до світового співтовариства здобутків української школи.

Стає невідкладним введення у світовий науковий та освітній простори українських інтелектуалів, завдяки зусиллям яких зберігаються, нагромаджуються, розвиваються і поширюються унікальні економіко-філософські надбання України. Потрібне позиціонування на міжнародній арені суспільних сил, які зініціювали українську національно-демократичну революцію і покликані взяти на себе місію носіїв антиентропійного мислення та господарювання у світовому просторі.

Потрібне бачення зосередженої на території України третини світових чорноземів як глобального полігону практичного запровадження ідей антропокосмізму та фізичної економії. Втілення глобальної місії дає змогу розкрити

потенціал українських чорноземів, повернути Україні статус європейської житниці, утвердити її як світову економічну державу.

Призначенням України є власна версія концепції глобальної безпеки, вирішальне значення в обґрунтуванні якої має світоглядний характер заходів протидії глобальним загрозам. Пріоритетні зусилля необхідно спрямувати на захист об'єкта глобальної безпеки, яким є, насамперед, природо-ресурсний потенціал планети. Використання цього потенціалу призначається для задоволення найнеобхідніших життєвих потреб людства. Володіючи антиентропійним потенціалом планетарного значення, Україна повинна ініціювати конкретні кроки щодо втілення концепції глобальної безпеки.

Спотворене, руйнівне мислення має бути витіснене мисленням, заснованим на засадах новітньої економічної парадигми. Гуманний, світоглядно оптимістичний антропокозм повинен бути протиставлений руйнівному, технократичному глобалізму. Україна має запропонувати світові адекватну до вимог глобальної безпеки модель господарювання, яка: будується на засадах новітньої економічної парадигми; має антиентропійну спрямованість на протидію руйнації природних та рукотворних ресурсів; є ефективною щодо природних законів економічного буття.

Існуючим загрозам спроможні протистояти тільки антиентропійні сили. Саме вони покликані стати провідними суб'єктами глобальної безпеки. Україна є однією із небагатьох країн, що володіють такими силами. Вона має згуртувати й міжнародні сили, що можуть нагодувати від кількох сотень млн. до мільярда чол., рятуючи їх від загрози загибелі внаслідок голоду. Україна спроможна запропонувати вирішення цієї соціально-економічної проблеми без шкоди, що містить загрозу глобального руйнування довкілля. Об'єднавши навколо себе світову антиентропійну спільноту, Україна здатна стати рушієм принципово нової протидії глобальним загрозам.

Інформування світового співтовариства про втілення моделі сталого розвитку у контексті глобальної місії України. Усвідомлюючи відповідальність перед теперішніми і майбутніми поколіннями, Україна має інформувати свою націю, народи інших країн світу про новітню модель сталого розвитку, всебічно й оперативно доносити до кожного землянина покладену на нього антиентропійну місію. До світової спільноти має бути донесене усвідомлення того, що нинішня Україна є самодостатньою державою, яка володіє ініціативами та спроможністю наповнити новим змістом, процес цивілізаційного розвитку, відвести людство від загроз занепаду та загибелі.

Глобальна місія України має відображатись у наукових, навчальних, періодичних, популярних та інших виданнях. Потрібні багатотомні академічні видання концептуального характеру, що утверджуватимуть новітню економіко-філософську парадигму і створюватимуть нову теоретико-методологічну основу мислення та господарювання. Формою їх втілення мають бути міжнародні проекти, що здійснюювані Україною разом з іншими країнами.

Невідкладним видавничим пріоритетом є публікація першоджерел, насамперед – доробку подвижника українського і світового антропокозму, фундатора національної наукової школи фізичної економії С. Подолинського.

Необхідне видання основоположних праць мислителя мовами їх первісного опублікування, сучасною українською та англійською мовами. Необхідно систематизувати і видати праці В. Вернадського і М. Руденка з проблем антропокосмізму та фізичної економії.

На основі праць класиків української економіко-філософської думки повинні бути створені монографії, довідники, словники, енциклопедії та інші наукові видання. Утверджувати наукові здобутки нації в європейському та світовому просторі покликані фундаментальні видання "Український антропокосмізм", "Українська економічна думка для третього тисячоліття" тощо. Позиціонуванню здобутків України у контексті світових інтелектуальних досягнень мають сприяти масштабні видавничі проекти "Надбання українського і світового антропокосмізму", "Українські та світові аннали фізичної економії" та ін.

В основу навчальних видань необхідно покласти інтелектуальні здобутки нації. Місія України полягає в тому, щоб мислення українства, що ґрунтується на ідеях антропокосмізму та фізичної економії, подавати світові як новітнє європейське економіко-філософське мислення. Доробок українських подвижників економіко-філософської думки необхідно розглядати як уособлення національної ідеї, яка повинна надати навчальним виданням світоглядну, теоретичну та практичну новизну.

Сучасним втіленням національної економічної ідеї повинні стати навчальні видання нової змістовної наповненості, призначені для широкого вікового діапазону тих, хто навчається. Мають бути здійснені видавничі проекти, пронизані національною ідеєю.

Донесення до молоді новітніх світоглядних ідей, *привиття* їй нового економіко-філософського мислення є завданням навчальних видань. Необхідно започаткувати проект "Новітнє економічне мислення українця", до складу якого мають увійти серії видань для дітей і школярів – "Економічна абетка українця", "Економічний буквар українця", "Економічна читанка українця", "Економічна хрестоматія українця" тощо.

Відповідно до належності здобутків української економіко-філософської думки до європейських інтелектуальних надбань, ці ідеї надалі заслуговують на втілення у формі масштабного континентального проекту "Новітнє економічне мислення європейця", складовими якого повинні стати адресовані наймолодшим поколінням європейців видання абеток, букварів, читанок, хрестоматій тощо за українськими аналогами. Здійснення разом з іншими країнами спільних проектів навчальних видань, що доносили б ідеї фізичної економії до учнівської і студентської молоді та ширшого читацького кола, мають стати важливим напрямом міжнародного співробітництва.

Безальтернативним засобом інформування європейського та світового загалу має стати створення низки періодичних видань, що призначені для висвітлення результатів досліджень, розвитку і впровадження ідей антропокосмізму та фізичної економії. Такі видання повинні містити: повідомлення (статті, дослідження, розвідки) про оригінальні результати наукових досліджень, аналітичні, критичні та інші огляди новітніх наукових досягнень, дис-

кусії з прогнозами напрямів розвитку української та світової науки, повідомлення та аналітичні огляди результатів проведення наукових конференцій та ін.

Періодичні видання покликані нагромаджувати і систематизувати наукові надбання, повідомляти наукову спільноту про результати досліджень економіко-філософських проблем, впроваджувати і використовувати ідеї національної наукової школи у суспільно-господарській практиці. Поряд з внутрішньо українськими мають бути започатковані періодичні (щорічні, щоквартальні, щомісячні) видання спільно з іншими країнами світу.

Застосування новітніх технологій відкриває перспективу інформування європейського та світового співтовариства про модель сталого розвитку та місію України. Виконання інформаційної місії має сприяти зростанню економічної грамотності української нації, європейської та світової спільноти завдяки донесенню до них достовірних знань, які в епоху глобалізації стають безальтернативним джерелом збагачення людства.

Запровадження національної моделі сталого розвитку у контексті втілення глобальної місії України сприятиме розв'язанню проблем існування сучасних та виживання майбутніх поколінь.

УДК 339.923:061.1:551.4.035

Проф. Ю.І. Стадницький, д-р екон. наук –
Політехніка Свєнтокишишська у Кельцах, Польща

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ГІРСЬКОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Основою гірської політики ЄС є визнання того, що населення гірських регіонів необхідно підтримувати. У *"Європейській хартії про захист гір"* увагу акцентовано на гармонійному поєднанні економіки та екології. Поряд з традиційними заходами фінансової допомоги для підприємств та населення гірських регіонів *хартія* передбачає дві категорії екологічно зумовлених виплат: компенсація за екологічні обмеження та оплату за екологічні послуги місцевому населенню. Україна у своїй гірській політиці щодо Карпатського регіону повинна орієнтуватися на *"Європейську хартію про захист гір"*.

Ключові слова: гірська політика, карпатський регіон, Європейський Союз.

Prof. Yu.I. Stadnyckyj – Kielce University of technology, Poland

Ecological and economic aspects of mountain policy of European union

Confession of that it follows to support the population of mountain regions is basis of mountain policy of EU. In the *"European charter about defence of mountains"* attention is accented on harmonious combination of economy and ecology. Next to the traditional measures of financial help for enterprises and population of mountain regions a charter foresees two categories of the ecologically predefined payments: indemnification of ecological limitations and payment of ecological services of local population. Ukraine in the mountain policy in relation to the Carpathians region must be oriented on *"European charter about defence of mountains"*.

Keywords: mountain policy, Carpathian region, European Union.

1. Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У "Порядку денному на XXI століття" ("Agenda 21") значну увагу присвячено проблемам сталого розвитку